

Työryhmä opintokeskusten rahoitusjärjestelmän muutosvaihtoehtojen selvittämiseksi

Aika: Perjantaina 17.3.2023 klo 9–11

Paikka: Ympäristöministeriö, nh Lohi, Aleksanterinkatu 7, Helsinki

Työryhmä: Asiantuntija Petra Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö, puheenjohtaja
Hallitusneuvos Marjaana Larpa, opetus- ja kulttuuriministeriö, varapuheenjohtaja
Opetusneuvos Annika Bussman, opetus- ja kulttuuriministeriö
Eriyisiasiantuntija Hanna Salokaarto, opetus- ja kulttuuriministeriö
Eriyisiasiantuntija My Willman, opetus- ja kulttuuriministeriö
Eriyisiasiantuntija Leena Matilainen, opetus- ja kulttuuriministeriö
Eriyisiasiantuntija Seppo Hänninen, Opetushallitus
Asiantuntija Mirka Råback, Opetushallitus, sihteeri
Pääsihteeri, opintojohtaja Tuula Kumpumäki, Kansan Sivistystyön Liitto KSL ry
Opintojohtaja Hanna Pulkkinen, Kirkkopalvelut ry
Toiminnanjohtaja Paula Yliselä, Maaseudun Sivistysliitto r.y.
Toiminnanjohtaja, rehtori Marita Salo, Opintotoiminnan Keskusliitto ry
Sektorivastaava Viveka Åberg, Svenska folkskolans vännar rf
Rehtori Tanu Heikkinen, Toimihenkilöjärjestöjen Sivistysliitto Tjs ry
Pääsihteeri Katri Söder, Työväen Sivistysliitto TSL ry
Hallinnollinen avustaja Anne-Maj Teliö, opetus- ja kulttuuriministeriö

Poissa: Pääsihteeri, rehtori Anneliina Wevelsiep, Sivistysliitto Kansalaisfoorumi Skaf ry.
Pääsihteeri Jari Karttunen, Demokraattinen Sivistysliitto r.y.
Koulutuspäällikkö Veli-Pekka Manninen, Kansallinen Sivistysliitto ry
Opintojohtaja Arto Luukkanen, Peruskansan Sivistysliitto ry
Opintojohtaja Katja Alvoittu, Vihreä Sivistysliitto ry

Asialista

1. Kokouksen avaaminen ja asialistan hyväksyminen
Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 9.01. Hyväksyttiin asialista.
2. Edellisen kokouksen muistio
Hyväksyttiin edellisen kokouksen muistio.
3. Vastaukset 2.2.2023 pidetyssä kokouksessa esitettyihin kysymyksiin:
  1. Jäsenjärjestö, joka saa valtiolta rahoitusta, voiko se saada edelleen rahoitusta (koulutustukea) opintokeskuksilta?
  2. Pitääkö kansajärjestäjän erikseen ilmoittaa tunteihin käytettyjen varojen lähde, jos rahoitusta tulee sekä omarahoituksesta että valtiolta tulleesta rahasta. Ja pitääkö opintokeskuksen silloin jättää valtiolta tulleella rahalla kustannetut kustannukset raportoimatta?

3. Jos opintokeskus saa yleisavustusta, pitääkö silloin jättää kaikki kulut ulkopuolelle? Mitä kuluja silloin raportoidaan kustannusraportoinnissa?

Puheenjohtaja esitteli vastaukset kysymyksiin, jotka laadittu edellisessä kokouksessa esitellyn ratkaisuvaihtoehto B:n mukaisesti. Liite 1.

Täydennyksenä kysymykseen 3: Opintokeskusten käyttökustannuksista vähennetään niiden ylläpitäjille VST-lain 14 §:n nojalla asianomaista toimintaa varten kustannusten laskemisvuonna myönnettyjä valtionavustuksia vastaava euromäärä. Opintokeskusten osalta tämä tarkoittaa vapaan sivistystyön opintoseteliavustusta.

4. Työryhmän loppuraportin luvut 1–3. Keskustelu erityisesti luvusta 3, johtopäätökset.

Työryhmälle on 13.3. toimitettu kommentoitavaksi loppuraportin luonnos.

Marita Salo esitteli Opintokeskukset ry:n tekemän koosteen opintokeskusten yhteisistä havainnoista liittyen johtopäätöksiin ja ratkaisuvaihtoehtoihin. Liite 2.

Esityksessä tuli ilmi opintokeskusten näkemys, että kanssajärjestäjäkyselyn aineisto ei anna kokonaisuudessaan luotettavaa kuvaa vallitsevasta tilanteesta. Huomioita on tehty mm. siitä, että opintokeskusten tieto koulutustuen osuudesta ei vastaa kanssajärjestäjien ilmoitusta koulutustuen osuudesta.

Yhteisesti voidaan todeta aineiston perusteella, että valtionavustusrahoitusta on ilmoitettu kuluina kustannuspohjaan. Siitä minkä verran tätä on ilmoitettu, ei voi vetää tarkkaa johtopäätöstä tästä aineistosta. On harkittava tarkkaan, millaisia johtopäätöksiä kanssajärjestäjäkyselystä voidaan vetää ja kirjata työryhmäraporttiin.

Raportin johtopäätöksissä kirjaus menettelyiden epäselvyyksistä on paikkaansa pitävä.

Opintokeskukset tunnistavat, että toiminnassa on tarkennettavaa, ja haluavat korostaa, että ei ole ollut tarkoituksellista, jos ohjeistus kanssajärjestäjille on ollut puutteellista. Tarvitaan tarkempia ohjeistuksia ja koulutusta.

5. Työryhmän loppuraportin luku 4. Keskustelu ratkaisuvaihtoehtoista.

Opintokeskukset eivät kannata ehdotettua ratkaisuvaihtoehtoa A. Tämä vaihtoehto olisi hallinnon ja valvonnan kannalta helppo ratkaisu, mutta se nähtiin paluuna aikaisempaan ja koettiin, että se murentaisi pitkäjänteisen työn, joka opintokeskukset ovat järjestöjen kanssa yhteistyössä rakentaneet ja toteuttaneet.

Opintokeskukset kannattavat ehdotettua ratkaisuvaihtoehtoa B, mutta eivät kannata siinä ehdotettua kustannuspaikkakohtaista seurantaa eikä selvityksen liitteeksi vaadittavaa kirjanpitoraporttia. Ehdotus on tältä osin ristiriidassa Yhdistyslakiuudistuksen kanssa, jolla pyritään keventämään hallintoa ja kirjanpitoa. Tämä kohta ehdotuksessa oli tarkoitettu sellaiseksi, että opintokeskuksella olisi helpompi kantaa vastuu valtionosuuden käytöstä.

Opintokeskukset toivovat ratkaisuvaihtoehtoon B liittyen yhtenäisiä, tarkennettuja haku- ja raportointiohjeistuksia tuottojen ja kulujen kuvaamiseen ja rajauksiin.

Ratkaisuvaihtoehto B nähtiin palvelevan paremmin kansalaisjärjestötoimintaa kuin ratkaisuvaihtoehto A.

Opintokeskukset kokevat, että olisi hyvä kerätä tietoa siitä, mikä osuus koulutuksesta on katettu muulla valtion rahoituksella. Olisi hyvä tietää koulutuksien kokonaiskustannukset, vaikka muuta valtion rahoitusta ei otettaisi mukaan valtionosuusrahoituksen kustannustietopohjaan.

Keskustelussa todettiin, että kanssajärjestäjäkyselyn vastausprosentti jäi varsin pieneksi ja aineisto ei ole välttämättä täysin luotettava. Aineisto kuitenkin osoittaa, että kustannusraportoinnissa on virheellisyksiä.

Lukutaitokoulutuksen valtionosuus mukana luvuissa. Miten lukutaitokoulutuksen valtionosuus tulisi huomioida tässä, kun sitä ei ole kaikilla opintokeskuksilla? Maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmassa hyväksytyn koulutuksen valtionosuus on 371 000 euroa vuonna 2023.

Keskustelussa tuotiin esille kirjanpitokäytäntö, jossa kanssajärjestäjän kustannus on kirjattu opintokeskuksen tilinpäätökseen. Tähän toivottiin tarkempaa ohjeistusta.

Vaihtoehto A:n osalta keskustelussa todettiin, että tämä vaihtoehto pitäisi valtionosuusrahoituksen tiukemmin oppilaitoksen ylläpitäjän hallussa. Tässä vaihtoehdossa kanssajärjestäjällä tulisi olla mahdollisuus maksaa opintokeskukselle omarahoitussuosius ennakoon, jolloin vaihtoehto ei vaadi suurta kassaa opintokeskukselta.

Kustannusten oikeellisuus on helppo todentaa, sillä pääasiassa kanssajärjestäjillä on tositteet omassa kirjanpidossa. Osa opintokeskuksista pyytää pieniltä toimijoilta kaikki tositteet.

Ratkaisuvaihtoehtoon B liittyvistä suosituksista käytiin lyhyt keskustelu. VST-laissa järjestöyhteistyöhön liittyen ei ole kirjausta valtionosuuden siirtämisestä koulutustukena kanssajärjestäjälle. On vielä harkittava, mitä termiä tässä yhteydessä käytetään, jos tästä tehdään kirjaus VST-lakiin. Samassa yhteydessä tulee harkittavaksi, onko opintokeskusten ylläpitämislupaa koskevat säädökset riittäviä, jotta opintokeskusten julkinen tehtävä ei siirry osittain kanssajärjestäjille.

Luonnos raporttiin kirjattavista suosituksista toimitetaan työryhmälle kommentoitavaksi 20.3. Koko raportti toimitetaan työryhmälle kommentoitavaksi viimeistään 27.3.

Sovittiin, että kanssajärjestäjäkyselyyn tehtävät muutokset ja huomautukset tulee tehdä 23.3. mennessä. Asiakirja toimitetaan työskentelytilassa olevaan kansioon Kanssajärjestäjien vastaukset kyselyyn.

Työryhmäraporttiin on mahdollista esittää eriävä mielipide tai lausuma. Esityksestä poiketen kokouksessa päätettiin, että lausuma tai eriävä mielipide tulisi tehdä 30.3. mennessä. Tärkeää olisi muotoilla oma mielipide tekstiksi tähän päivämäärään mennessä, mutta sitä voi vielä tarkentaa myöhemmin.

Työryhmän työskentelyn aikataulu ja loput työvaiheet on kuvattu liitteessä 3.

Vaikutusarviointeja on mahdollista kirjata webropoliin vielä tällä viikolla. Vastaukset viedään kaikille nähtäväksi Tiimeri-työtilaan 20.3.

Lisäksi työtilaan viedään kaikille nähtäväksi sellaiset aiemmat hallituksen esitykset ja asetukset, joita ei ole saatavana sähköisesti.

6. Seuraavan kokouksen ajankohta

Torstaina 30.3. klo 13–15, Opetus- ja kulttuuriministeriö, Meritullinkatu 10, nh K214 Seminarium (2. krs)

7. Muut asiat

8. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 10.53